

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії,
ректор ДЗВО «Університет
менеджменту освіти»

Микола КІРІПЧЕНКО

» 04 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту

з основ економіки, держави і права

(для вступу за державним замовленням відповідно до
Постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2009 р. № 789)

Рівень вищої освіти – **другий (магістерський)**

Галузь знань – **28 «Публічне управління та адміністрування»**

Спеціальність – **281 «Публічне управління та адміністрування»**

Освітньо-професійна програма: **«Публічне управління та
адміністрування»**

ПОГОДЖЕНО

Голова Вченої ради ННІМП,
директор ННІМП
ДЗВО «Університет
менеджменту освіти»

» 11 04

В'ячеслав СУПРУН

2024 року

ЗМІСТ

	С.
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	3
ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ.....	3
Програма навчальної дисципліни «Основи економіки»	4
Програма навчальної дисципліни «Основи держави та права»	5
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ	7
ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ФАХОВОГО ІСПИТУ	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового іспиту за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (далі – Програма) є внутрішнім нормативним документом ДЗВО «Університету менеджменту освіти», який розроблено кафедрою публічного управління і проектного менеджменту, на основі освітньо-професійної програми для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування». Програму розроблено відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2009 р. № 789.

Фаховий іспит проводиться за основними дисциплінами навчального плану підготовки вступників на базі першого (бакалаврського) або другого (магістерського) рівня вищої освіти – «Основи економіки», «Основи держави та права».

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Вступники, які подали документи на навчання за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» повинні знати:

- сутність концептуальних ідей, які складають основоположні засади основ держави і права, основ економіки;
- понятійно-категоріальну систему теорії держави і права;
- закономірності розвитку основ економіки як науки та практики;
- основи економічної теорії як базису для формування засад економічної політики;
- місце, ознаки, функції держави і права в системі публічного управління;
- специфіку публічної влади та особливості процесу адміністрування у сфері публічного управління;
- суб'єкти, об'єкт, принципи формування та процес реалізації публічної політики;
- нормативно-правові акти, що регламентують управлінську діяльність в державі;
- структуру, функції та повноваження діяльності органів державної влади;
- основні засади публічних фінансів;
- функції публічних фінансів;
- складові система публічних фондів у фінансовій системі України;
- складові бюджетної системи як основи публічних фінансів;
- зв'язок функцій держави та публічних видатків;
- основні засади здійснення публічної політики в різних суспільно-економічних сферах.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ»

Тема 1. Макроекономічні показники. Чинники економічного зростання. ВВП держави. Мікроекономіка та макроекономіка: сутність та відмінності.

Тема 2. Економічна теорія та економічна політика. Цілі та інструменти економічної політики. Інструменти ринкового механізму саморегулювання. Безробіття та його типи. Закон попиту та пропозиції. Економічні функції держави. Фактори економічного розвитку.

Тема 3. Сутність і основні структурні елементи економічної системи. Типи економічних систем: традиційна, командно-адміністративна система, ринкова, змішана. Інфляція та антиінфляційна політика держави. Відмови ринку як об'єктивні передумови втручання держави в економіку. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринку. Захист конкуренції від монополістичних утворень.

Тема 4. Суб'єкти та об'єкти фінансових відносин у державі. Державний бюджет. Місцевий бюджет. Органи у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування й реалізацію державної фінансової, бюджетної та боргової політики. Джерела наповнення дохідної частини бюджету. Сутність і типи податків. Загальнодержавні податки і збори. Місцеві податки і збори. Міжбюджетні трансферти. Дефіцит бюджету: поняття та чинники. Профіцит бюджету: поняття та чинники.

Тема 5. Державне регулювання економіки. Суб'єкти державного регулювання економіки. Державна антимонопольна політика. Деретуляція економіки.

Тема 6. Програмні державні документи. Цільові програми розвитку. Галузева структура економіки. Склад паливно-енергетичного комплексу. Земельний фонд держави. Кластери в економіці.

Тема 7. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування. Співробітництво територіальних громад в економічній та соціальній сферах. Повноваження місцевої державної адміністрації в економічній сфері. Повноваження місцевої державної адміністрації в соціальній сфері. Депресивна територія та підходи до управління на такій території.

Тема 8. Стратегічні державні документи розвитку. Державна стратегія регіонального розвитку України. Цілі сталого розвитку.

Тема 9. Соціальна політика держави. Сутність і методи соціального діалогу. Державна політика у сфері зайнятості населення. Державна політика у сфері охорони здоров'я. Державна міграційна політика.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, ДЗБ Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвеева, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 160 с. URL: http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/doc/tutorials_DRU.pdf

2. Місцеве самоврядування: навчально-методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» усіх форм навчання / упоряд.: Н.В. Ільченко, М.Ю. Слинко]; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2020. 72 с. URL: <http://elib.chdtu.edu.ua/e-books/4375>

3. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с. URL: 194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/4483/1/Луніна-Бондарук_Публічні_фінанси.pdf

4. Фінансові механізми структурної модернізації економіки: монографія / І.М. Вахович, В.Ю. Дорош, Л.І. Іщук, І.С. Кондіус, Т.І. Коробчук та ін.; за ред. І.М. Вахович. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. 202 с. URL: http://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-01/МОНОГРАФІЯ_2019_0.pdf

5. Романюк С.А. Теорія та практика стратегічного управління: монографія. Київ : НАДУ, 2019. 254 с.
6. Романюк С.А. Децентралізація: теорія та практика застосування : монографія. Київ : НАДУ, 2018. 216 с. URL: [http://bookri.com.ua/wp-content/uploads/2017/12/romanuk_/predprosm1.pdf](http://bookri.com.ua/wp-content/uploads/2017/12/romanuk_predprosm1.pdf)
7. Вишня В. Б. В 55 Основи інформаційної безпеки : навч. посібник / В. Б. Вишня, О. С. Гавриш, Е. В. Рижков. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутріш. справ, 2020. 128 с. URL: [Основи інформаційної безпеки навчальний посібник.pdf \(dgu.edu.ua\)](http://dgu.edu.ua)
8. Основи права України: навч. посіб. /За ред. М.Я. Ващишин. Львів: Галицька спілка видавців, 2016. 228 с. URL: [Посібник ОСНОВИ ПРАВА.pdf \(ldufk.edu.ua\)](http://ldufk.edu.ua)
9. Краснокутська Н.С. К 12 Стратегічне управління : навч. посіб. для студентів економічних спеціальностей / Н.С. Краснокутська, І.А. Кабанець. Харків : НТУ «ХП», 2017. 460 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/37815/1/Book_2017_Krasnokutska_Stratehichne_upravlinnia.pdf

Закони України та нормативно-правові акти

1. Конституція України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23 берез. 2000 року № 1602. *Офіційний Вісник України*, 2000. №16. С. 21.
3. Про державні цільові програми: Закон України від 18 берез. 2004 р. № 1621-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2004. № 25. С. 352.
4. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. №2939-VI. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
5. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лют. 2015 року № 156-VIII. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
7. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. *Відом. Верхов. Ради України*. 1997. № 24. Ст.170.
8. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV. *Відом. Верхов. Ради України*. 1999. № 20–21. Ст.190.
9. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року. № 722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

Тема 1. Поняття держави та державної влади. Основні ознаки держави. Теорії походження держави. Форми правління. Республіка як форма державного правління. Види юридичної відповідальності. Форми прямої демократії.

Тема 2. Система виконавчої влади в державі. Система місцевих органів виконавчої влади та їх функції. Система органів місцевого самоврядування та їх функції.

Тема 3. Система законодавчої та судової влади в державі. Парламент та його основні функції. Система судової влади в державі.

Тема 4. Інститути політичної системи держави. Право представляти державу та виступати від її імені. Джерела національного права. Ознаки правової держави.

Тема 5. Міжнародні відносини держави. Міжнародні договори та їх значення для сучасної держави. Право визначати і змінювати конституційний лад в державі.

Тема 6. Види юридичної відповідальності. Заходи адміністративної відповідальності. Права та свободи людини і громадянина. Правовий статус громадянина і правовий статус особи. Імпічмент.

Тема 7. Виборча система в державі. Статус народних депутатів. Норми депутатської етики. Загальнодержавний та місцевий референдум. Контроль за діяльністю уряду. Плюралізм у публічній політиці.

Тема 8. Громадський рух. Професійні спілки. Об'єднання громадян.

Тема 9. Політична система України. Політичні партії та партійна система. Функції політичних партій. Демократія та демократичний розвиток суспільства.

Тема 10. Інтеграційні процеси в Україні. Європейська інтеграція та Україна. Євроатлантична інтеграція та Україна. Угода про асоціацію між Україною та ЄС.

Тема 11. Державна безпекова політика. Державна політика у сферах національної безпеки і оборони.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бакуменко В.Д. Прийняття рішень в державному управлінні : навч. посіб. : у 2 ч. Науково-прикладні аспекти. Київ: ВПЦ АМУ, 2010. Ч. 2. 296 с.

2. Белова Л.О., Карамишев Д.В., Набока Л.В. Реалізація державної соціальної політики сталого розвитку регіону органами публічної влади України: монографія / за заг. ред. Д.В. Карамишева, Л.В. Набоки. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2016. 296 с.

3. Битяк Ю.П., Гаращук В.М. Адміністративне право. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків: Право, 2013. 656 с.

4. Бібліографія публічного управління та адміністрування: навч.-метод. посіб. / за наук. ред. Р.В. Войтович та П.В. Ворони. Київ, 2018. 474 с.

5. Діденко Н.Г. Методологія вироблення та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. Київ, 2019. 134 с.

6. Дубич К.В. Актуальні проблеми державного управління соціальними послугами: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: ППК ДСЗУ, 2019. 412 с.

7. Кадрове забезпечення органів місцевої влади у сфері надання публічних послуг: навч. посіб. / [авт. кол.: О. І. Васильєва, Н. В. Васильєва, О. С. Ігнатенко та ін.] ; за заг. ред. О. І. Васильєвої, Н. В. Васильєвої, О. С. Ігнатенка. Київ: НАДУ, 2018. 253 с.

8. Карташов Є.Г. Проектний підхід в публічному управлінні : навч. посіб. Київ : Освіта України, 2018. 302 с.

9. Карташов Є.Г., Євдокимов В. В., Драган І.О., Дацій О.І. та ін. Державне та регіональне управління : підручник / за заг. ред. Є. Г. Карташова. Київ : Освіта України, 2019. 248 с.

10. Мальчин Ю.М. Історія місцевого самоврядування України: навч. посіб. для слухачів Університетів «третього віку» / Автори-укладачі, Чумак В.А. / Під заг. ред. Спунбер Д., Горбового А.Ю., Халецької А.А.; Вид. 3-тє. К.: АМУ, 2017. 88 с.

11. Основи публічного управління та антикорупційна діяльність: навч. посіб. / Є. Г. Карташов, А. П. Миколаєць, А. В. Антонов, І. О. Драган, Н. В. Дацій та ін. Київ : Освіта України, 2020. 308 с.

12. Риндюк В.І. Нормотворча діяльність: навч. посіб. М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Електрон. текстові дані. Київ : КНЕУ, 2016. 106 с.

13. Телешун С.О. Публічна політика: навч. посіб. / авт. кол.: С.В. Ситник, І. В. Рейтерович та ін.; за заг. ред. С. О. Телешуна. Київ : НАДУ, 2016. 340 с.

Закони України та нормативно-правові акти

1. Конституція України [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23 берез. 2000 року № 1602. *Офіційний Вісник України*, 2000. №16. С. 21.

3. Про державні цільові програми: Закон України від 18 берез. 2004 р. № 1621-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2004. № 25. С. 352.

4. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. №2939-VI. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.

5. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лют. 2015 року № 156-VIII. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

7. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. *Відом. Верхов. Ради України*. 1997. № 24. Ст.170.

8. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV. *Відом. Верхов. Ради України*. 1999. № 20–21. Ст.190.

9. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року. №722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Визначається Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Державному закладі вищої освіти «Університет менеджменту освіти» в 2024 р. (<http://umo.edu.ua/applicants/pravila-pritoma>) та відповідно до Порядку проведення вступного фахового іспиту за дистанційною формою в ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (<http://surl.li/evngu>).

Фаховий іспит вступник складає очно та/або дистанційно, з паспортом для ідентифікації особистості. Іспит зі вступниками проводять фахові атестаційні комісії за розкладом, затвердженим Головою Приймальної комісії.

Фаховий іспит для вступників здійснюється очно/дистанційно – в усній формі, з розрахунку – до 30 хвилин на одну особу. На початку іспиту вступник отримує білет із 3 питаннями з основних розділів програми для проведення фахового іспиту. Для виконання завдань в очній формі вступник отримує аркуш фахового іспиту, в якому заповнює змістову частину, вносить завдання з отриманих ним питань та відповіді на них.

На підставі результатів фахового іспиту фахова атестаційна комісія проводить оцінювання рівня фахових знань вступників та приймає рішення про рекомендацію до зарахування. Оцінювання рівня знань вступників проводиться кожним із членів фахової атестаційної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання.

Вступник за результатами фахового іспиту отримує рекомендацію до зарахування, якщо він:

- виявив достатній рівень знань з дисциплін, які передбачені програмою фахового іспиту;
- володіє відповідною фаховою термінологією;
- вміє користуватися основними фаховими поняттями та розуміє їх взаємозв'язок.

За результатами фахового іспиту проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями (табл. 1).

Шкала критеріїв оцінки рівня фахових знань вступників

Кількість балів	Рівень	Характеристика відповідей вступника
190 - 200	Високий	На питання надано повну, обґрунтовану відповідь, висновки аргументовано, наведено практичні приклади
174 - 189	Достатній	На питання надано неповну, частково обґрунтовану відповідь, зроблено висновки, наведено практичні приклади
168 - 173		На два питання надано неповну, частково обґрунтовану відповідь, в одному питанні допущені незначні неточності, висновки та приклади наведено частково
154 - 167	Задовільний	На три питання надано неповну, частково обґрунтовану відповідь, в двох питаннях допущені суттєві неточності, висновки наведено частково, приклади відсутні
140 - 153		На три питання надано неповну та необґрунтовану відповідь, висновки наведено частково, приклади відсутні
100 - 139	Незадовільний	Не достатній рівень знань з дисциплін, які передбачені програмою співбесіди

Загальна оцінка за фаховий іспит розраховується як середнє арифметичне за відповіді на 3 питання.

Якщо вступник під час фахового іспиту набрав менше 150 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для відбору для рекомендації до зарахування до ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ФАХОВОГО ІСПИТУ

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Галузь знань – **281 «Публічне управління та адміністрування»**

Спеціальність – **281 «Публічне управління та адміністрування»**

Освітня програма – «Публічне управління та адміністрування»

**Екзаменаційний білет № _____
вступного фахового іспиту**

1. Поняття держави та державної влади. Основні ознаки держави.
2. Національні інтереси України.
3. ВВП держави.